VEKST MED LUND GRENDELAG

Nr 3 Desember 1995

KIKKERTEN



Forsidebilde : Sildefiskeflåte på Sminesbukta 1947. Utfyllende tekst side 20 . bildet utlånt av Nelly Smines .

SETT OG HØRT FRA OG OM GROFTLIFJELLET

Tekst og foto av Hermod Storøy

De to-tre siste årene har jeg en eller annen gang i løpet av sommeren tatt turen opp på Groftlifjellet . Hver gang har jeg tenkt å ta med fotoapparatet for å ta noen bilder fra fjellet, slik at jeg skal ha noe å se på når jeg ikke lenger orker turen . Hver gang har jeg først husket apparatet når jeg var oppe på fjellet .

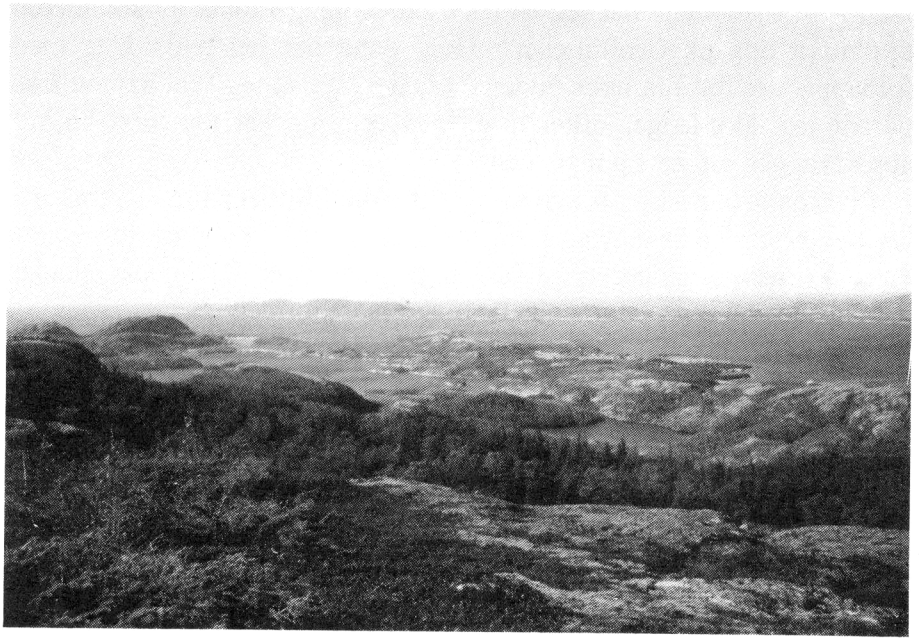
I år bestemte jeg meg for å at en ny tur - med fotoapparat - for nå må jeg begynne å se sannheten i øynene, det er ikke så sikkert jeg klarer dette så mange ganger til . Når en er godt over 70 og har skadet bakbein kan en ikke vente noen bedring i marsjformen .

En godværsdag tidlig i september ble planen satt ut i livet . Bilen ble satt igjen ved «oppkjøringa» ved Bjørlivatnet og derfra startet den egentlige turen .

Den første del av veien opp gjennom Langmyrskalet var det ingen problemer med å finne veien . Etter hvert ble det flere veier å velge mellom, noen laget av folk og noen av sauer . Sauer er jo som kjent «ålreite dyr», men å lage stier for andre enn seg selv, nei det kan de ikke noe med . Flere spørsmål reiste seg etter hvert, var det her jeg gikk i fjor ? Minst en gang gikk jeg meg fast, på et sted hvor det samme skjedde en gang før . Videre synes jeg å huske at det ikke hadde vært så forbasket bratt der hvor jeg hadde gått før om årene . Men så kommer en tanke snikende, kan det være være en sammenheng mellom bratthet og økende alder ? Jeg er jo blitt eldre siden sist jeg gikk her og den gamle gode marsjformen må forventes å være dalende. Enkelte lyspunkt er det, her har det iallefall vært folk før . En sammenbrettet avis med dato først i august viser at enkelte har gått samme vei, så helt jomfruelig grunn er det ikke . Jeg har beregnet å komme opp like øst for Hesttuva og det viser seg å stemme .

Det er godt å slenge seg nedpå å la blikket fange inn omgivelsene . Lufta er klar og ren som høstluft gjerne er . Synet fanger inn

Bjørlivatnet, Lundahalvøya, Fjerangen og Smineset . Kjente og kjære steder .



Utsikt over Lund, Smines og over Folla mot Nærøy, Abelvær .

Folla, blå i sydostbrisen med Abelværodden og Nærøylandet langt der ute . Folla, himmel og hav glir i ett mellom Abelværodden og Bragstadodden på Jøa . Men Folla er mye større og bredere enn det, Folla er havstykket mellom Vikna og Flatanger . Et beryktet havstykke i uvær . Folla har vel både gitt og tatt .
Historien forteller at det i 1625 omkom 210 fiskere i et forrykende uvær . Fra senere tid er Gjæsling - ulykka 2. mars 1906 velkjent, da omkom 32 fiskere .
Den dagen dreiv en bindaling i ny hundromfæring baklengs over Folla , han hadde riggen i iltaug som drivanker . Han tok land i Flatanger med både båt og liv i behold .

Under krigen skjedde det krigsforlis på Folla . Sommeren 1944 kom det flere lik av tyskere i livbelte drivende inn med sydvesten . Likene drev iland på nordsida av Folla .

En søndag engang på sekstitallet fikk jeg besøk heime av en kar som solgte abonnement på bladet krigsinvaliden . Vi ble sittende i godværet ute på plenen å prate . Han var «skolvin», hadde problemer med å holde hendene i ro . Han var selv krigsinvalid . I juni 1944 hadde han vært ombord på norsk ubåt på tokt bl.a. på Folla, hvor de hadde torpedert en tysk lastebåt som gikk i konvoi . Han fortalte om de tyske eskortefartøyers jakt på ubåten, om serier med dypvannsbomber som ble sloppet, om detonasjoner som kom nærmere og nærmere, uten at det store smellet kom . Tilslutt måtte de legge seg stille på bunnen, mens de lyttet til propellduren fra eskortefartøyene, noen ganger fjernt for så å komme nær igjen . Til slutt ga tyskerne opp og ubåten kom seg unna . Denne kvelden på bunnen av Folla var hovedårsaken til at han var blitt slik han var .



Vestover mot Hest-tuva.

Jeg har hvilt lenge nok, marsjen fortsetter . Vestover ser jeg Hesttuva . Ifølge sagnet har bjørnen slått en hest her engang i tiden . Nå treffer du hverken bjørn eller hest her lengre, bare noen sauer som skrangler omkring .



Øvre Lomtjønna .

Turen går videre oppover rabbene til Lomtjønna som ligger helt oppe på fjellet . Litt av en naturperle der den ligger med lett vindkrus over vannflaten .

Jeg dreier østover med kurs mot Storvarden, sydøsten blåser kvasst over fjellkammen med et kjølig drag i seg, så jeg velger å holde meg litt i le i nordhellinga .

Hit til denne myrflekken kom jeg engang på moltetur . Myra var gul av molter, untatt noen meter nærmest den vesle tjønna . Dette så merkelig ut . Det var plukket helt rent med tverrkant . Jeg lurte litt på dette . Folk var det hverken å se eller høre . Så resten av molta på myra - den ble min .

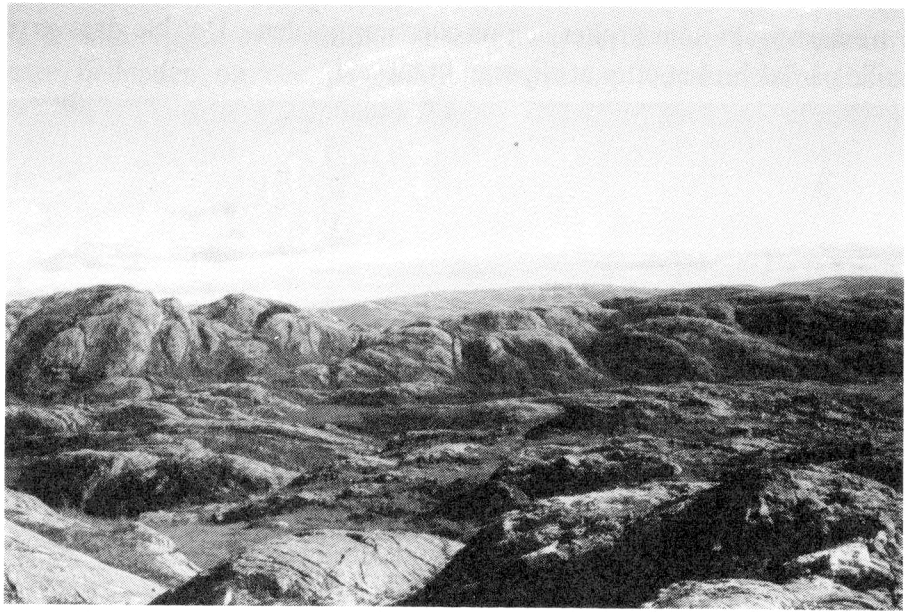


Myra ostover mot storvarden .
Lenge etterpå fikk jeg høre at det var Kornelius (Vasslian) som hadde vært der og plukket full koppene sine . Han hadde så tatt turen heim for å tømme, og returnert straks for å ta resten, men da var det ikke mere igjen . Han lurte også på hvem som hadde vært der, han hadde heller ikke sett meg .
Storvarden, trigonometrisk punkt på Groftlifjellet, høyere kommer du ikke her . Varden står der som den har stått i alle år, det må vel være bortimot hundre .
Storræva markerer seg tydelig . Den strekker seg fra øverste fjellrygg og helt ned til Vasslian . Snøen ligger lenger her . Like austafor Storæva helt oppe på fjellkammen fant Arne og jeg en liten forekomst av bergkrystall . Tross iherdig leting hver gang jeg går her har det ikke lykkes meg å finne stedet igjen .



Storvarden .





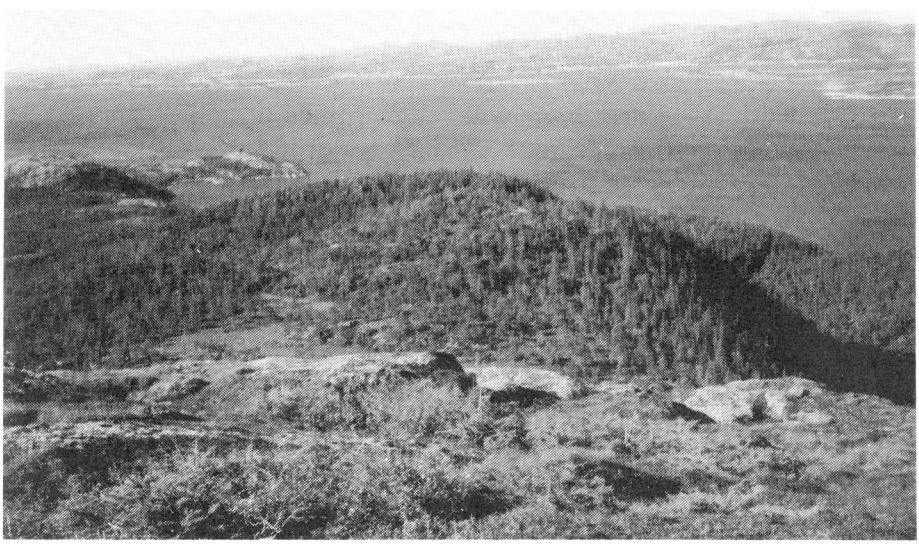
Salfjella i synsranden.Bugatind, Bugaskaret og Skjerivatnet nærmest .
Sydøstover fanger blikket en stripe av Salfjella . Bugaskaret, veien over til Ledsåk, er markerte trekk i naturen .
Et lite glimt av mitt barndoms fiskevann med stor F, kan også sees . Jeg fikk aldri særlig mye fisk i dette vannet, men drømmen om alle de store ruggene som holdt til i vannet, godt underbygget av gamle fiskehistorier, den beholdt jeg lenge . En dag måtte faktum erkjennes, vannet var tomt .
Da Salsbruket ble bombet våren 1940 slapp et tysk bombefly, uvisst av hvilken grunn, en sprengbombe inne i Bugaskaret . Jeg hadde lenge en splint av denne bomben .

Lengst øst på fjellet stuper det bratt ned mot Hopen . Her er det ikke farbar vei ned . Det er godt utsyn herfra, nærmest ligger Månsøya, Kjerringflauget markerer seg også tydelig . Lengst inne ser jeg Salsbruket . I gamle dager kunne det slumpe til at du fikk se en lastebåt

i tremassefrakt som kroket seg ut eller inn fjorden . Det ble dessverre stille på Salsbruket etter at sliperiet brant ned .



Utsikt innover Oplofjorden .



Nonskam-myra og Nonskammen .

Så er ikke ryggen av Groftlifjellet lengre og det er bare å gå nedover østre fjellenden og ned på Nonskam-myra og Nonskammen .Etter orkanen 1971 var Nonskammen nesten ufremkommelig på grunn av fall . I de senere år er den gamle krøtterveien ryddet . Finner du den er du berget . Det gjorde ikke jeg denne gangen, men jeg kom da ned på stormyra omsider . Så gikk veien vestover Kamman, Vasslimyra, over Kvernbekken, med skjellforekomst ca. 30m. o.h. . Den må vel være bortimot 10000 år gammel .
Videre over Finnheimen og forbi Ørnviktjønna som ligger speilblank i solskinnet .



Ørnviktjonna.

Endelig dukker Bjørlivatnet frem . Nå er det ikke langt igjen til bilen og bra er det, venstre bakbein begynner å få nok . Ofte må jeg stoppe opp å strekke ut, men med litt roligere tempo og god støtte av fjellstaven går jeg i mål .

forts. s 12

ET LEGEBESØK I TØMMERKOIA

Av Jon Smines

Dette hendte vinteren 1940-41 :

Det var skogsdrift i Sminesmarka, og inne på Fjærangssetran lå et skogalag med hoggere, lauskar, to kjørere og kokke .

Det var en rekke skikkelige vintre på den tida . Skiføret var godt, og en dag utpå etterjulsvinteren hadde jeg rent på ski innover i et eller annet ærend .
Leif Strøm hadde halsbetennelse og lå inne med ullskjerf om halsen, men burde vært hos lege . Det var såvidt det låt i ham . Emil Westgård var lauskar, og utpå ettermiddagen dro han M-tindsaga over låret og laget et langt kutt . Han sto på kne og saget på en liten stubbe som sto bågt til midt i tømmervegen . Kjøreren var på tur nedover med lass, så det måtte gå fort . Nå hørtes hesteklokka like ovafor, og idet han så opp etter hesten, enset han ikke at han saget igjennom stubben, og dermed dro han saga over låret . Det var klart at såret måtte syes .
Isen lå halve fjorden utover, så pasienten måtte kjøres til Nordnaustet utafor Aunet for å nå i båtskyss til doktor . Leif Strøm trengte også sårt til et legebesøk, men i og med at man anså det for uforsvarlig å la han med betent hals ta ut på en slik tur i vinterkulda, så ble det besluttet å be om å få doktoren innover .
I Oterbekken var det telefon, og det ble ringt til distriktslegen, doktor Karlsen, samt til Lornts Storø om båtskyss .
Leif lå i brisken og hadde det vondt og skulle gjerne hatt noe å lindre halsen med . Kamferbrennevin var en gammel patent medisin som hjalp mot alt, så nær som beinbrudd og hoggsår, og da jeg gikk ut for å spenne på meg skia for heimtur, satt han ved bordet med en stor kopp med like deler av svart kaffe, seksti prosent finsprit og kamfer . Det oste kamfer så auene vassflaut .

Hendelsene som fulgte seinere fikk jeg fortalt av de som var tilstede :

Til avtalt tid spente Johannes Guldvik skogahesten Balder for langsleden og kjørte til Aunet etter doktoren . Det var da alt blitt mørkt. Balder var en stor og kraftig dølahest, rask, men lydig, og Johannes pleide å plystre sakte til den når den ble for ivrig . Så skyssen var upåklagelig og føret godt .
Like sør for Oterbekken gikk kjørevegen mellom berget og en stor stein; Trongsteinen . Som navnet sier, så var det såvidt plass for kjørty. Vegen bar imot der, og hesten som visste at han nærmet seg stallen, ble kanskje litt for ivrig . Doktoren grep fatt i vàrmeien for å holde seg fast, og dermed kom tommelfingeren i klemme mellom sleden og berget - og det var ei skikkelig klemme .
Det første doktoren måtte gjøre da han kom fram på setran, var å bandasjere seg sjøl . Så begynte han å se seg om etter de sjuke . I senga lå Peter Lund og sov . Han var knapt fem år og var der fordi Alfhild , mor hans var kokke, og far hans, Johan, var skogakar .
Karlsen, som kjente belastningen av den vonde tommelen og den lange vegen i mørket og kulda, spurte lett irritert om dette var pasienten. Det var det ikke .
Emil, med såret i låret, hadde ingen grunn til å holde senga, så han var med i et slag femkort . Og Leif var blitt så utrolig mye lettere etter dosen med sprit og kamferdråper, at han også var med i kortlaget .

Kan hende var ikke doktor Karlsen lang å tøye av natur heller, det vet jeg ikke, for jeg kjente ham ikke . Nå kom der i alle fall et stort raseri over ham . Når uheldige omstendigheter kunne rotte seg ihop så djevelsk, så var det vel ikke bedre å vente . Han sa med rene ord hva han mente, og la ikke lemsa imellom .
Men etter å ha fått letta på trykket, sydde han sår og ga medisin mot halsbetennelse .

Vel- det var en fin tur . Jeg har da trasket rundt i mye fjell både i sør og nord, fjell som har vært både høyere og med større vidder enn Groftlifjellet, men det er da noe eget med de hjemlige trakter hvor du har vandret rundt som barn og ungdom . Var dette min siste tur på Groftlifjellet ? Ja, se det er det ingen som vet, men nå har jeg da ihvertfall bilder å se på om det ikke blir flere turer .



Bjørlivatnet.

Fotballkamper mellom Salsnes og Lund sommeren 95

Av Kolstein Lund



De to lagene etter en av kampene

17. mai i år ble det på Lund stadion arrangert fotballkamper mellom de to nabobygdene .
Været var godt, men det var nokså kjølig i lufta . Først ble det spilt kamp i en jente/gutteklasse . Jeg husker ikke resultatet nå, men innsatsen og idrettsgleden var stor og ekte .

Jeg vil omtale voksenkampen litt nærmere .

Undertegnede ble relativt uforberedt oppnevnt til å være dommer . Dette var jo en uhøytidelig vennskapskamp, og resultatet kunne vel ingen ta så høytidelig ?
Etter som tida og kampen gikk fikk dommeren følelsen av at resultatet i form av antall mål var uhyre viktig . Situasjonen ble ikke bedre av at dommeren ikke husket når kampen startet .
Jeg hadde ingen «god følelse» da kampen var ferdig, men det får dommeren ta skylda for . En takk til Per Otto Mentsen som reddet stumpene ved å opptre som linjedommer .
I forbifarten må jeg nevne at dommeren etter kampen skulle ha uttalt at han ikke ville dømme flere kamper .
Resultat: Lund fikk et par mål mer enn Salsnes .

Under Lundadagan var det duket for returoppgjør . Jeg gikk for å se på. Kampen ble forsinket, de mangla dommer .
Dommeren fra forrige kamp hadde glemt hva han hadde lovet seg selv og ble på nytt narret utpå .
Hardt gikk det for seg denne gangen også . Dommeren fulgte ikke godt nok med . Men tross regn og sur vind, ble dette virkelig en vennskapskamp . Det ble dessverre ikke uavgjort . Lund fikk på nytt flest antall mål .
Begge lag viste meget god sportsånd, noe som det dessverre er blitt mindre og mindre av i dag .
Om festen som skulle arrangeres om kvelden hadde noen betydning skal være uskrevet .

Dommeren takker de gode linjemennene Sturla Haltnes og Georgios Kongsmo .

Forbudt elgjakt under krigen

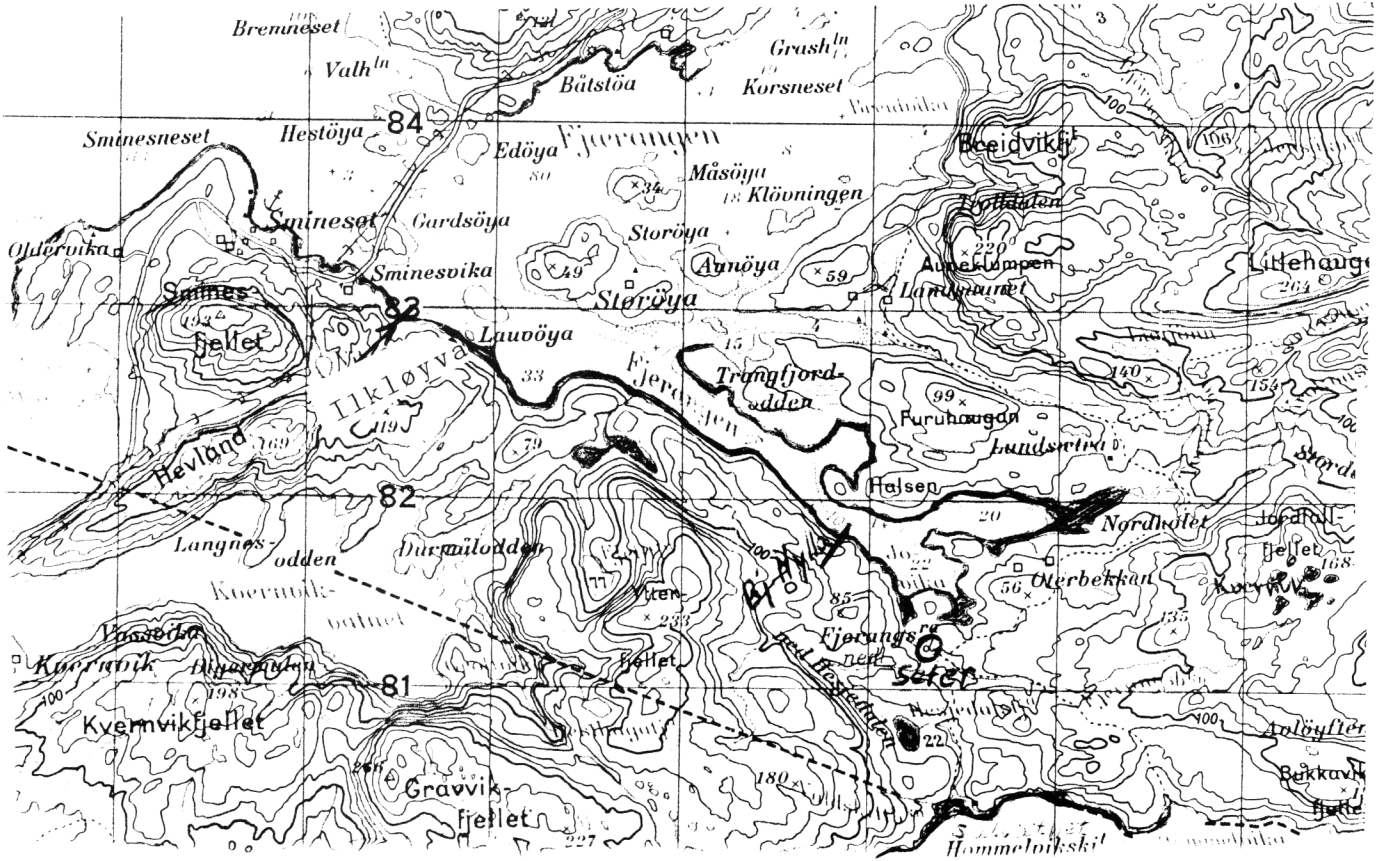
Fortalt til Kolstein Lund av Tor Hestø

Johannes Smines og Johan Lund hadde avtalt at de skulle møtes ved Ilkløyva . (iskanten låg ved Bjønnahylla) . De skulle på elgjakt .
I denne tiden var det strengt forbudt å være i besittelse av skytevåpen, og selvsagt ulovlig å jakte .
Denne jakthistoria er fortalt til meg av Torberg (Tor) Hestø, som var med på jakten . Han mener det hendte vinteren 1942 eller 43 .
Det var før jul, mye snø og ganske kaldt .

Johan rodde fra Båtstøa til Ilkløyva . Der møtte han Tor, som da kunne være 14-15 år gammel . Tor gikk på ski, og hadde med beskjed fra Johannes om at han ikke kunne komme .
Det vart nå til at Johan tok med seg Tor som jaktkamerat . Tor hadde ikke med mat, men nista Johan hadde med åt de på Fjerangssetra .

Ved ei storfuru innpå dalen mellom setran og Salvatnet ble de var elgfar i snøen, de gikk i retning Oterbekken .
Johan skulle postere her, mens Tor fikk som oppgave å rundt elgen for å snu den .
Tor gikk nå hardt på ski gjennom Oterbekkmarka, og klarte på dette viset å snu elgen ved Kvernvatnet .
Etter at elgen hadde falt ble det enda travlere . Tor sier at flåinga gikk så fort at de nermest skar skinnet av før de parterte .

Nå var det å håpe at ingen som ikke burde høre det, hadde hørt skuddet . Tor som hadde gått langt og hardt på ski var både sliten og sulten . Nå ble han satt av i Ilkløyva for å gå til Smineset på ski . Johan rodde til Lund . Kjøttet skulle av naturlige grunner hentes til kvelden og natta . Samme kveld var det misjonsmøte på Lund .



Kart over Fjærangen hvor Tor og Johan var på Jakt

Jan Hestø (far til Tor), Johannes Smines, Håkon Smines og Tor rodde til Båtstøa om kvelden .Tor gikk så på misjonsmøte, der han traff Johan Lund . Dette ble gjort for å forsøke å skaffe et alibi .
Etter en tid møttes de i Båstøa, og rodde med hundromfæringen inn Fjerangen den mørke vinternatta, for å hente kjøttet . Tor kan huske at det var så djup snø at det var vanskelig å komme på beina med kjøttet på ryggen, spesielt var det vankelig om man falt i djupsnøen .

De rodde nå til Oldervika, der kjøttet ble hengt opp i kjelleren til Håkon og Klara Smines.
Våpna som ble benyttet under jakta var en Krager og ei hagle kaliber16. Som ammunisjon til hagla var det smeltet bly til en kule . For å få til riktig vekt var det hagl som var smeltet om .

For nyere generasjoner må det fortelles at slik jakt ble ikke utført for romantikkens skyld, men folk flest hadde lite med mat .
Å være i besittelse av våpen kunne innebære dødsstraff .

DØDE



Jorid Bergitte Grøtting
f. Smines 20-11-1919
død : 18-9-95

Anna Nikoline Normann
f. Guntvedt 23-3-1922
død : 1-4-1995

Birger Elvin Normann
født : 5-5-1920
død : 21-10-1995

TEKST TIL FORSIDEBILDE

Bildet viser snurpenotflåten som var på mussafiske ute på Folla i 1947 . Mussa er småsild som ikke er lov å fiske i dag . Det ble tatt opp flere titusen hektoliter . Dette gikk til sildeolje og sildemjøl .

VELKOMMEN

Trykkeri - Preg - Silketrykk - UV-lakkering

HOJEM

Reklamebyrå - Foto - Stempel - Bildekor

Telefon 74 27 23 22 - Telefax 74 27 18 22

Boks 364 - 7801 Namsos

Øivind Johansen expert

NAMSOS 74 27 24 34 - 74 27 38 55

Byens største utvalg i CD-plater og spillere!

DETTE BLADET ER SKREVET OG REDIGERT

MED DATAUTSTYR LEVERT AV

Karoliussen * Libris

Havnegt. 19, 7800 NAMSOS, tlf. 74 27 20 80 - 74 27 20 81

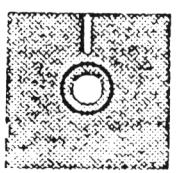
Vi har Norges mest ettertraktede lønnskonto. 460 000 nordmenn har valgt vår bank.

Postbanken

DIN LOKALE DATA-FORHANDLER

EDB-maskiner, programvare, tekstbehandling,
regnskap/fakturering, økonomisk bistand, m.m.

VELKOMMEN TIL OSS!



Moenbygget, Postboks 111
7971 Kolvereid
Tlf. 74 39 55 55 - Telefax 74 39 58 88

multidata kolvereid as

SERVICE-Mat

– for dine daglige innkjøp

LUND HANDEL

TELEFON 74 39 89 66

DIVERSE DAGLIGVARER - BENSIN
TIPPING - LOTTO - PENGELOTTERIET
KIOSK

UTVIKLING AV NY TYPE KLOAKKRENSEANLEGG

Salsnes Filter A/S

7817 SALSNES

Mobiltlf.: 94 78 99 61
Bankgiro: 8671.05.11308

B	porto

TIL

Harald Grøtting

7965 LUND

KIKKERTEN utgis av A/L Lund grendelag

Redaksjon:

Reidun Smines tlf. 74398958
Rolf Jensen tlf. 74398950
Johan Smines tlf. 74273359

Abonnement 1994 (4 utgaver) kr. 80.-

Annonser: Annonsen kommer med i 4 utgaver og prisene pr. år er: kr. 350.-for 1/4-s. kr 600.-for 1/2s. og kr. 1.000.- 1/1-s.

Postgirokonto: 0823. 0 57 00 01
Bankgirokonto: 4467. 1 02 14 84
Returadresse: KIKKERTEN, A/L Lund grendelag, 7965 Lund